MALTA

QORTI TA' L-APPELL

S.T.O. PRIM IMHALLEF

SILVIO CAMILLERI

ONOR. IMHALLEF

TONIO MALLIA

ONOR. IMHALLEF

JOSEPH AZZOPARDI

Seduta tal-31 ta' Ottubru, 2014

Appell Civili Numru. 290/2007/2

Joseph John Parnis

v.

Mary Parnis

Il-Qorti:

Rat ir-rikors guramentat tal-attur li permezz tieghu jghid:

"1. Illi l-kontendenti zzewgu fir-Registru Pubbliku fit-23 ta' Frar 1991 u minn dan iz-zwieg il-kontendenti kellhom tifla wahda Chantelle Parnis li twieldet fid-9 ta' Mejju 1992.

"2. Illi l-hajja konjugali bejn il-kontendenti m'ghadhiex aktar possibbli minhabba adulterju, sevizzi, eccessi, u ingurji gravi da parti tal-konvenuta;

"3. Illi l-esponenti jirrileva illi madwar tmien snin qabel ma ltaqa' mal-konvenuta z-zwieg precedenti tieghu ma' certu Marion Tildesley, ta' nazzjonalita` Ingliza gie dikjarat null b'sentenza deciza mill-Prim' Awla tal-Qorti Civili fit-28 ta' Mejju 1985. Jinghad illi l-imsemmija Marion Tildesley kienet harbet minn Malta meta kellha seba' xhur tqala u l-esponent sar jaf illi twieled tifel bl-isem ta' Piers Kristian Parnis fis-6 ta' Lulju 1983. Illi meta ltaqa' mal-konvenuta huwa kien mill-ewwel informaha li huwa kellu tifel miz-zwieg precedent tieghu u li kien qieghed jipprova jfittxu ghaliex l-imsemmija Marion Tildesley kienet biddlet ir-residenza taghha gewwa l-Ingilterra u ma setax jirrintraccha. Il-konvenuta min-naha taghha sa minn qabel iz-zwieg u anke matul iz-zwieg kienet tghidlu lill-esponent illi f'kaz illi dan it-tifel jinstab hija kienet lesta illi trabbieh bhallikieku kien binha;

"4. Illi pero` gara illi meta finalment l-esponent irnexxilu jirrintracca lill-ibnu f'Gunju 2006 u nforma lill-konvenuta b'dan, hija irribellat u qaltlu li hija ma kinitx lesta illi trabbieh u li ma riedet taf b'xejn ghaliex m'ghandhiex x'taqsam mieghu;

"5. Illi jinghad illi minn dakinhar il-quddiem il-problemi matrimonjali ta' bejn il-kontendenti komplew jaggravaw;

"6. Illi l-esponent jirrileva illi mill-bidu taz-zwieg il-konvenuta kienet tghidlu li hija izzewgitu biex taghmillu pjacir u dan kienet tghidulu ta' spiss waqt

argument. Xi trid tghid bih dan il-kliem l-esponent ma jafx pero` jassumi illi l-konvenuta qieghda tirreferi ghall-fatt illi huwa kien diga` mizzewweg u annullat ;

“7. Illi apparti minnhekk il-kontendenti ghaddew minn problemi bejniethom meta bdew jircievu fid-dar telefonati anonimi u wara irrizulta illi dawn it-telefonati kienu qeghdin jsiru mid-dar u mill-hanut ta' ohtha u tar-ragel taghha. Ghalkemm irrizulta minn investigazzjonijiet illi dawn it-telefonati kienu qeghdin jsiru mill-familjari taghha, l-attrici baqghet tiddefendi lill-ohtha u lir-ragel taghha u bdiet tehodha kontra zewgha stess;

“8. Illi in oltre l-esponent kien jhossu imwegga' hafna ghaliex il-konvenuta ma kinitx thallih jippartecipa fit-trobbija tat-tifla tal-kontendenti. Hija dejjem kienet tikkontradixxih u tumiljah quddiem kulhadd inkluz it-tifla minuri;

“9. Illi l-esponent jirrileva illi martu waqfet kwalunkwe kuntatt mieghu, inkluz dak intimu madwar erba' snin ilu u terzi persuni kienu bdew jghidu lill-esponenti illi hija kienet tiftahar man-nies illi ma torqodx ma' zewgha u zewgha xorta jtiha l-paga kollha sabiex tamministraha hi u kull darba li jkollu bzonn jixtri xi haga jkollu jitlob l-flus lilha;

“10. Illi l-hajja matrimonjali saret insapportabbli u l-esponent beda bil-proceduri ta' medjazzjoni pero` dawn il-proceduri kellhom jinghalqu ghaliex l-konvenuta ippretendiet sehem akbar milli ghandha skont il-ligi stante l-fatt illi l-maggior parti tal-assi huma proprjeta` parafernali tal-esponent.

“11. Illi l-attur gie debitament awtorizzat illi jipprezenta din l-istanza permezz ta' digriet f’dan is-sens moghti minn dina l-Onorabbli Qorti fl-14 ta' Mejju 2007.

“Ghaldaqstant, l-attur jitlob bir-rispett li dina l-Onorabbli Qorti joghgobha:

“1) tiddikjara u tippronunzja s-separazzjoni personali bejn il-kontendenti ghal ragunijiet imputabbli lill-konvenuta minhabba adulterju, servizzi, eccessi, minacci u ingurji gravi kommessi mill-konvenuta kontra zewgha u b’ordni tal-Qorti datata 20 ta’ Frar 2013 din it-talba qed titqies bhala talba ghall-pronunzjament ta’ divorzju ai termini tal-Artikolu 66F tal-Kap. 16 tal-Ligijiet ta’ Malta;

“2) tawtorizza lill-attur illi jghix separat mill-konvenuta martu;

“3) tawtorizza lill-attur illi jaccedi ghall-bintu minuri Chantelle b'mod adegwat skont il-granet u hinijiet li dina l-Onorabbli Qorti joghgobha tiffissa;

“4) tapplika kontra l-konvenuta interament jew in parti, id-dispozizzjonijiet ta' l-artikolu 48 tal-Kodici Civili (Kap 16);

“5) tittermina u tiddikjara xolta l-komunjoni tal-akkwisti u kull kommunjoni ta' proprjeta` ezistenti bejn il-kontendenti, u tordna li l-oggetti hekk appartenenti komunament lill-kontendenti jigu maqsuma f'zewg porzjonijiet komposti kif jigi ordnat u stabilit minn dina l-Qorti in vista, 'inter alia', tad-dati tal-akkwist tad-diversi oggetti formanti l-istess kommunjoni u tad-data stabilita minn din il-Qorti bhala d-data meta l-istess konvenuta ghandha tkun kunsidrata li minnha kienet hatja tal-firda, liema porzjonijiet illi jigu assenjati wahda lill-attur u l-ohra lill-istess konvenuta billi, okkorrendo ghall-finijiet ta' din it-talba, jigi nominat perit biex jaghmel il-likwidazzjoni mitluba u jipproponi pjan ta' divizjoni, nutar sabiex jircievi l-att relattiv u kuratur biex jirrapprezenta lill-eventwali kontumacja fuq l-istess att.

“6) tikkundanna lill-konvenuta tikkonsenja lill-attur il-beni kollha partikolari ossija parafernali tieghu illi jinsabu fil-pussess taghha jew altrimenti huma goduti minnha.

“7) tordna illi d-dar matrimonjali tigi okkupata esklussivament mill-attur.

“8) tawtorizza lill-attur illi jirregistra ossija jnizzel fir-Registru Pubbliku s-sentenza eventwalment moghtija minn dina l-Qorti.

“Bl-ispejjez, komprizi dawk inkorsi fil-proceduri ta’ medjazzjoni numru 1256/06.”

Rat ir-risposta guramentata tal-konvenuta li permezz taghha tiddikjara:

“1. Illi l-partijiet izzewgu fil-23 ta’ Frar 1991 u minn dan iz-zwieg twieldet Chantelle fid-9 ta’ Mejju 1992 u llum ghandha hmistax-il sena;

“2. Illi l-intimata taqbel li tigi ppronunzjata s-separazzjoni bejn il-partijiet u dan peress li z-zwieg tkisser irrimeddjabbilment izda dan minhabba tortijiet imputabbli lir-ragel fosthom adulterju da parte tieghu;

“3. Illi mhux minnu li qatt kien hemm xi adulterju, sevizzji eccessi u ngurji gravi da parte tal-mara u se mai dawn kienu da parte tar-ragel inkluz l-adulterju li ser jigi pruvat waqt il-gibr tal-provi;

“4. Illi kien l-istess rikorrent li l-prijoritajiet tieghu fiz-zwieg ma kienux il-familja izda l-egoizmu u r-relazzjoni li ghad ghandu mal-partner tieghu li kissru l-istess zwieg;

“5. Illi l-allegazzjonijiet maghmula mir-ragel fir-rikors guramentat tieghu partikolarment paragrafi 4 sa 10 huma nfondati fil-fatt u hekk ser jigi ppruvat waqt it-trattazzjoni tal-kawza;

“6. Illi l-mara kienet dejjem mara tad-dar li tiehu hsieb il-familja taghha u kien ir-ragel li qalilha li jrid jissepara u r-raguni hi minhabba l-girlfriend tieghu;

“7. Illi mhux minnu li l-medjazzjoni ma rnexxitx ghax il-mara ippretendiet iktar minn dak li haqqa izda r-raguni kienet li r-ragel ghandu l-mentalita li huwa biss kien jahdem fiz-zwieg u ghalhekk ghandu jiehu kollox hu;

“8. Illi hija taqbel mal-ewwel talba izda certament il-htija ma tistax tigi attribwita lilha izda lilu ghar-ragunijiet suesposti;

“9. Illi hija taqbel mat-tieni talba;

“10. Illi dwar it-tielet talba huwa ghandu ikollu access versu l-minuri, liema access ghandu jkun skont l-interess u x-xewqat tal-istess minuri;

“11. Illi r-raba’ talba ghandha tigi michuda u l-artikoli kwotati se mai ghandhom jigu applikati kontra r-ragel;

“12. Illi hija taqbel li l-komunjoni tal-akkwisti tigi xolta b'kull parti tiehu dak spettanti lilha skond il-ligi;

“13. Illi dwar is-sitt talba r-rikorrent ghandu jindika x’inhuma l-beni parafernali tieghu li qed isemmi;

“14. L-intimata topponi ghas-seba’ talba stante li tixtieq tghix god-dar mat-tifla, stante li hi m’ghandhiex residenza alternattiva filwaqt li hu ghandu;

“15. Illi r-ragel ghandu ihallas manteniment ghal bintu u martu stante li ma tahdimx;

“16. Illi l-esponenti taf personalment bil-fatti kollha dikjarati u debitament enumerati.

“Salv eccezzjonijiet ulterjuri permessi bil-ligi.

“Bl-ispejjez kontra r-rikorrent li jibqa’ minn issa ngunt in subizzjoni.”

Rat it-talba rikonvenzjonali tal-konvenuta li permezz taghha ddikjarat:

"1. Illi l-partijiet izzewgu fil-23 ta' Frar 1991 u minn dan iz-zwieg twieldet Chantelle fid-9 ta' Mejju 1992 u llum ghandha hmistax-il sena;

"2. Illi z-zwieg tal-partijiet tkisser irrimedjabbilment u dan minhabba tortijiet imputabbli lir-ragel fosthom adulterju, eccessi u ingurji fil-konfront ta' martu;

"3. Illi l-partijiet ghadhom qed jghixu taht l-istess saqaf izda din is-sitwazzjoni hija insopportabbli u qed tohloq hsara lill-istess minuri tal-partijiet;

"4. Illi l-mara illum ghandha sitta u hamsin sena u ma tahdimx, xoghol taghha dejjem kien dak tal-mara tad-dar li tiehu hsieb id-dar u l-familja u m'ghandhiex mezzi finanzjarji sabiex tmantni lilha innifisha u lill-minuri;

"5. Illi l-partijiet kien ilhom mizzewgin ghal dawn is-snin kollha izda r-ragel ghazel li jkisser iz-zwieg u dahal f'relazzjoni ma' persuna ohra u fil-fatt ghadu maghha.

"Ghaldaqstant jghid l-intimat rikonvenzjonat ghaliex m'ghandhiex din l-Onorabbli Qorti ghar-ragunijiet premessi u prevja kull dikjarazzjoni necessarja u opportuni:

> "1. Tippronunzja s-separazzjoni personali bejn il-konjugi Parnis u dan minhabba tortijiet imputabbli lir-ragel inkluzi adulterju, eccessi sevizzi u ingurji da parte tieghu;
>
> "2. Tapplika kontra r-ragel id-dispozizzjonijiet tal-artikolu 48 tal-Kodici Civili Kap 16 tal-Ligijiet ta' Malta;
>
> "3. Tittermina u tiddikjara xolta l-komunjoni tal-akkwisti b'dan illi tigi likwidata u maqsuma f'zewg partijiet in vista tad-dati tal-akkwist tad-diversi oggetti formanti l-istess kommunjoni u tad-data stabbilita minn din l-Onorabbli Qorti bhala d-data meta l-istess ragel ghandu jkun kunsidrat hati tal-firda;
>
> "4. Tawtorizza lill-mara tghix flimkien mal-minuri Chantelle Parnis fid-dar matrimonjali, ad esklussjoni tar-ragel;
>
> "5. Tafda l-kura u kustodja tal-minuri Chantelle Parnis f'idejn il-mara filwaqt li r-ragel ikollu access versu l-minuri skont ix-xewqat u fl-ahjar interess tal-minuri;
>
> "6. Tordna lir-ragel ihallas manteniment lill-mara ghaliha u ghall-minuri Chantelle Parnis filwaqt li r-ragel ihallas l-ispejjez kollha tal-minuri inkluzi dawk tas-sahha u edukazzjoni, liema manteniment ghal-minuri jibqa' jiddekorri sakemm il-minuri ssib xoghol bazi full time.

"Bl-ispejjez kontra r-ragel li jibqa' minn issa ngunt in subizzjoni."

Rat ir-risposta guramentata tal-attur ghat-talba rikonvenzjonali tal-konvenuta fejn jecepixxi:

> "1. Illi l-esponent jaqbel li ghandha tigi dikjarata s-separazzjoni personali b'dan pero' illi kienet l-istess konvenuta illi gabet it-tifrik irrimedjabbli taz-zwieg tal-kontendenti u ghalhekk mhuwiex minnu illi l-attur b'xi mod ta lok ghas-separazzjoni personali kif ser jirrizulta waqt it-trattazzjoni tal-kawza;
>
> "2. Illi t-tieni talba hija opposta stante illi ma hemmx lok ghalfejn ghandhom jigu applikati kontra tieghu d-disposizzjonijiet tal-Ligi citati mill-konvenuta u konsegwentement dawn l-imsemmija artikoli ghandhom jigu applikati kontra l-istess konvenuta peress illi hija kienet hatja esklussivament ghat-tifrik taz-zwieg;
>
> "3. Illi dwar it-tielet talba ghax-xoljiment u likwidazzjoni tal-komunjoni tal-akkwisti ezistenti bejn il-kontendenti m'hijiex opposta, b'dana pero` illi jigi kkonsidrat illi kienet l-istess konvenuta illi gabet it-tifrik irrimedjabbli taz-zwieg tal-kontendenti u li hija l-konvenuta stess li hija hatja tat-tifrik taz-zwieg;
>
> "4. Illi r-raba' talba hija opposta fil-konfront tal-konvenuta izda mhux fil-konfront tat-tifla minuri illi tista' tibqa' tghix fl-istess dar matrimonjali flimkien mal-esponent;
>
> "5. Illi l-hames talba m'hijiex opposta b'dan illi jigu ffissati granet u hinijiet fissi b'mod illi l-access ikun regolat minn dina l-Qorti sabiex id-dritt tal-esponent illi jaccedi ghal bintu minuri jkun issalvagwardjat;
> "6. Illi s-sitt talba tal-konvenuta ghall-manteniment fil-konfront tal-konvenuta huwa oppost stante illi hija kapaci tahdem u ddekadiet mid-dritt taghha li tircievi manteniment minghand zewgha u dan kif ser jigi ppruvat waqt l-kors ta' din il-kawza pero` fil-konfront tat-tifla minuri dan mhuwiex oppost u ghandu jithallas skont il-mezzi tal-esponent u sakemm taghlaq it-tmintax-il sena skont il-ligi.
>
> "Jiddikjara u jikkonferma bil-gurament tieghu:
>
> > "1. Illi l-attur jichad kategorikament illi huwa kien hati tat-tifrik taz-zwieg u li huwa ikkommetta adulterju izda hekk kif spjegat fid-dettal fir-rikors guramentat tieghu z-zwieg tfarrak minhabba l-komportament biered u l-atteggjament negattiv u ta' nuqqas ta' rispett ta' martu fil-konfront tieghu specjalment meta l-esponent irnexxielu wara tlieta u ghoxrin sena jsib lil ibnu mill-ewwel zwieg tieghu. Illi l-esponent dejjem ried illi jkollu familja wahda maghquda izda din ma kienetx l-istess xewqa ta' martu;

“2. Illi huwa minnu illi l-kontendenti ghadhom jghixu sal-lum taht l-istess saqaf fid-dar matrimonjali (li hija parafernali tal-esponent) flimkien mat-tifla minuri pero` ma jistax jinghad illi "s-sitwazzjoni saret wahda insopportabbli" hekk kif qieghda tiddikjara l-konvenuta fir-risposta taghha meta hija ta' kuljum titlaq mid-dar matrimonjali kmieni fil-ghodu u tirritorna lura bil-lejl b'mod illi l-partijiet mhux qed jkollhom kuntatt sahansitra l-esponent ilu ma jara lil bintu ghal dawn l-ahhar xahrejn. Apparti minn hekk il-kontendenti jghixu f’partijiet separati tad-dar u cioe` l-esponent joqghod f'kamra fis-sular ta' isfel filwaqt illi martu u bintu jghixu fis-sular ta' fuq u se mai s-sitwazzjoni fid-dar saret insopportabbli ghall-esponent u mhux ghall-konvenuta. Jinghad illi qabel ma l-esponent sab lil ibnu t-tifla minuri kellha relazzjoni tajba hafna ma' missierha li hija l-unika tifla tal-kontendenti u dejjem hadet li riedet minnhom pero` meta imbaghad l-esponent sab lill-ibnu hija waqqfet kull kuntatt minn mieghu ghaliex ippretendiet illi l-esponent ghandu jinsa' lill-wild l-iehor tieghu;

“3. Illi l-esponent jirrileva illi huwa minnu illi martu l-konvenuta qatt ma hadmet (ghaliex kienet komda bizzejjed b'zewgha jaghmel tliet xoghlijiet sabiex jlahhaq mal-ispejjez tal-hajja) izda mhuwiex minnu illi l-konvenuta kienet taghmel ix-xoghol tad-dar kif kienet mistennija taghmel ghaliex hija kienet dejjem mohhha sabiex titlaq 'il barra mid-dar ghaliex hija dejjem gabet lill-familja taghha qabel zewgha;

“4. Illi l-esponent ghamel kull ma huwa possibli sabiex jsalva z-zwieg tieghu izda meta huwa induna illi m'hemmx tama illi martu tbiddel il-komportament taghha huwa ddecieda illi m'hemmx lok ghar-rikonciljazzjoni u ghalhekk beda l-proceduri ta' medjazzjoni kontra martu;

“5. Illi jinghad illi l-proceduri ta' medjazzjoni ma setghux jirnexxu ghaliex l-Avukat taghha stess waqfethom wara li l-konvenuta ma riedet tasal b'xejn ghal ftehim u baqghet tinsisti illi hija kellha tiehu aktar milli kien jispetta lilha skont il-ligi.”

Rat is-sentenza tal-Qorti Civili (Sezzjoni Familja) moghtija fit-30 ta’ Jannar 2014 li permezz taghha l-Qorti ddecidiet illi:

“Ghal dawn il-motivi din il-Qorti qed taqta’ u tiddeciedi din il-kawza billi filwaqt li tichad l-eccezzjonijiet u t-talbiet rikonvenzjonali tal-konvenuta:

“1. Tilqa’ l-ewwel talba attrici u tippronunzja s-separazzjoni personali bejn il-kontendenti u dan minhabba ragunijiet imputabbli unikament lill-konvenuta konsistenti f’sevizzi, eccessi u ingurji gravi;

“2. Tilqa’ it-tieni talba attrici u tawtorizza lill-attur jghix separatament mill-konvenuta;

“3. Tastjeni milli tiehu konjizzjoni tat-tielet talba attrici in kwantu llum bint il-partijiet hija maggorenni;

“4. Tilqa’ r-raba’ talba attrici u tapplika kontra l-konvenuta d-disposizzjonijiet tal-Artikolu 48 tal-Kap. 16 tal-Ligijiet ta’ Malta, billi tiddikjara li ddekadiet mid-dritt li tircievi manteniment minghand l-attur b’effett minn Lulju 2006 kif ukoll milli tippartecipa mid-dhul tal-konvenut mid-data msemmija ’l quddiem;

“5. Tilqa’ l-hames talba attrici, u filwaqt illi tittermina u tiddikjara xolta l-komunjoni tal-akkwisti, tillikwida l-istess kif deciz aktar ’il fuq f’din is-sentenza, fil-parti intestata ‘Likwidazzjoni’;

“6. Tichad is-sitt talba attrici in kwantu ma rrizultax mill-provi illi l-konvenuta ghandha fil-pussess taghha oggetti parafernali tal-attur;

“7. Tilqa’ s-seba’ talba attrici, u tordna lill-konvenuta sabiex tizgombra mid-dar matrimonjali mhux aktar tard minn tliet (3) xhur millum;

“8. Tilqa’ t-tmien talba attrici.

“9. Tippronunzja l-hall taz-zwieg civili ta’ bejn il-partijiet u tordna lir-Registratur tal-Qorti jikkomunika kopja ta’ din is-sentenza lid-Direttur tar-Registru Pubbliku.

"L-ispejjez ta' din il-kawza ghandhom jithallsu mill-konvenuta."

Il-Qorti waslet ghal din id-decizjoni wara li ghamlet is-segwenti konsiderazzjonijiet:

"Il-konvenuta ressqet diversi xhieda, b'mod partikolari familjari, kif ukoll l-gharus ta' bintha, sabiex jixhdu illi huma raw lill-attur fil-kumpanija ta' mara ohra, u whud minnhom anke ddikjaraw li kienet din l-istess Rita Abela. Madanakollu, hadd minnhom ma xehed dwar xi episodju li jindika agir adulteru da parti tal-attur. Illi da parti tieghu, l-attur cahad li qatt kellu relazzjoni intima ma' Rita Abela, u l-istess Rita Abela waqt kontro-ezami dettaljat cahdet li qatt kellha xi relazzjoni intima mal-attur, u li r-relazzjoni taghha mieghu kienet wahda ta' hbiberija, bhal ma kienet ta' hbiberija mal-konvenuta wkoll.

"Kif tajjeb osservat il-Perit Legali fir-rapport taghha, il-fatt li dan iz-zwieg bejn il-partijiet illum 'il gurnata tkisser irrimedjabilment mhux ikkontestat minn ebda wahda mill-partijiet, u ghalkemm iz-zewg partijiet ghadhom jghixu taht l-istess saqaf, madanakollu, jghixu hajja totalment separata minn xulxin, tant illi l-attur jghix fil-parti ta' isfel tad-dar, u l-mara fil-parti ta' fuq. Oltre dan, iz-zewg partijiet jevitaw il-kuntatt u komunikazzjoni bejniethom, tant illi jidhlu fid-dar f'hinijiet differenti minn xulxin, u ghal perjodi qosra hafna, kwazi kwazi kemm jinhaslu u jorqdu hemm.

"Jirrizulta illi l-problemi fiz-zwieg ta' bejn il-partijiet ilhom gejjin.

"Il-fatt li wara li twieldet it-tifla tal-partijiet din baqghet torqod maghhom fl-istess kamra sa anke meta bdiet tikber u dan fuq insistenza tal-konvenuta tindika sitwazzjoni psikologika ta' certu diffikulta`. Minhabba dawn ic-cirkostanzi l-attur kellu jwarrab mill-kamra tas-sodda matrimonjali u beda jorqod f'kamra tas-sodda separata minn ma' martu u bintu, li baqghet torqod ma' ommha. Il-partijiet ma gharfux jaghtu l-importanza mehtiega lir-relazzjoni ta' bejniethom, u ma kkurawhix bizzejjed, u l-uniku element li kien qed jaqqadhom flimkien kienet it-tifla taghhom, li sakemm instab it-tifel tal-attur kellha relazzjoni tajba hafna maz-zewg genituri. Madanakollu, hekk kif instab it-tifel, is-sitwazzjoni familjari ta' bejn il-partijiet precipitat.

“Mill-provi prodotti jirrizulta li l-konvenuta, ghal ragunijiet li baqghu dejjem neboluzi tul il-kawza, ma accettatx ir-ritrovament ta’ iben l-attur, nonostante li l-attur kien ghamililha cara sa minn qabel ma zzewgu illi kienet ix-xewqa ta’ hajtu li jirnexxielu jsib lill-ibnu mill-ewwel zwieg u li kien ilu snin ma jkollu ahbar dwaru. Gie ppruvat illi nonostante li iben l-attur gie diversi drabi hawn Malta jzur lill-missieru u lill-familjari, l-konvenuta baqghet sal-lum tirrifjuta li tiltaqa’ mieghu. Fil-fehma tal-Qorti dan l-agir huwa manifestazzjoni ta’ azzjoni hazina mhux fil-konfront ta’ iben l-attur izda fil-konfront tal-attur. Konxja mill-hegga kbira li kellu l-attur li jerga’ jiltaqa’ ma’ ibnu, il-konvenuta adoperat din it-tattika sabiex twegghu fuq haga li kienet tant ghal qalbu, li jerga’ jara lill-ibnu fi hdan il-familja tieghu almenu meta jigi jzurhom hawn Malta.

“Hawnhekk il-Qorti taghmel referenza ghall-**Artikolu 9 tal-Kap. 16** li jipprovdi illi:-

> *““Parti fiż-żwieġ ma tistax ma tagħtix l-appoġġ morali tagħha lill-parti l-oħra fit-twettiq ta’ kull obbligu li dik il-parti l-oħra jkollha lejn id-dixxendenti jew l-axxendenti tagħha.”*

“Hija l-fehma tal-Qorti illi dan l-atteggjament tal-konvenut holoq tenzjoni bla bzonn bejn il-partijiet li waslet ghat-tkissir taz-zwieg ta’ bejn il-partijiet.

“Jirrizulta wkoll illi l-atteggjament negattiv da parti tal-konvenuta fil-konfront tal-attur appena sab lill-ibnu kellu effett negattiv ukoll bejn ir-relazzjoni tal-attur ma’ bintu. L-atteggjament negattiv tal-konvenuta lejn l-attur kienet testernah b’tali mod li influwenzat lill-bintha. Fil-fatt bint il-partijiet xehdet illi f’dan it-tilwim bejn missierha u ommha hija zammet ma’ ommha. Il-Qorti ma tati l-ebda tort lil bint il-partijiet illi bhal hafna kazi ta’ din ix-xorta sabet ruhha f’sitwazzjoni tal-impossibbli, u cioe` li jkollha taghzel lil min ser tappoggja. Bl-agir taghha l-konvenuta irnexxielha tifred lill-attur minn ma’ bintu.

“F’dan ir-rigward il-Qorti taqbel mal-konkluzjonijiet tal-perit legali illi ghat-tkissir taz-zwieg ta’ bejn il-partijiet tahti unikament il-konvenuta.

“L-agir taghha fil-konfront tal-attur konsistenti f’akkuzi infondati ta’ infedelta` u f’azzjoni ta’ mohqrija psikologa kontra l-attur jammontaw ghal eccessi, mohqrija u ingurji gravi ai termini tal-Artikolu 40 tal-Kap. 16.

"**Sanzjoni**.

"**Artikolu 48 tal-Kap 16** jipprovdi illi:

""(1) Il-parti, ir-raġel jew il-mara, illi tkun il-ħtija tal-firda għal waħda mir-raġunijiet imsemmijin fl-artikoli 38 u 41 titlef –

"(a) il-jeddijiet imsemmijin fl-artikoli 631, 633, 825, 826 u 827;

"(b) dak kollu li tkun kisbet mill-parti l-oħra b'donazzjoni bi ħsieb taż-żwieġ, jew waqt iż-żwieġ, jew taħt titolu ieħor gratuwitu;

"(ċ) kull jedd ta' parti miż-żwieġ għan-nofs tal-akkwisti illi jkunu saru l-aktar bil-ħidma tal-parti l-oħra wara data stabbilita mill-qorti bħala d-data meta l-parti għandha tkun kunsidrata li minnha tkun ħatja tal-firda. Għall-finijiet ta' dan il-paragrafu biex jiġi determinat jekk akkwist ikunx sar l-aktar bil-ħidma ta' waħda mill-partijiet fiż-żwieġ, għandhom jitqiesu l-kontributi b'kull mod taż-żewġ partijiet skont l-artikolu 3;

"(d) il-jedd li iġġiegħel lill-parti l-oħra, f'kull każ, li tagħtiha l-manteniment bis-saħħa tal-obbligu li jitnissel miż-żwieġ.

"(2) Il-ħwejjeġ imsemmijin fis-subartikolu (1)(b) jerġgħu jmorru għand il-parti l-oħra, u l-akkwisti msemmijin fil-paragrafu (ċ) ta' dak is-subartikolu jibqgħu kollha għal din il-parti, bla ħsara tal-jeddijiet li l-ulied jew terzi persuni oħra jkunu kisbu fuq dawk l-istess ħwejjeġ qabel ma s-seħntenza tal-firda tkun ġiet imniżżla fir-Reġistru Pubbliku."

"**Artikolu 40 tal-Kap. 16**.

""Kull waħda mill-persuni miżżewġin flimkien tista' titlob il-firda minħabba eċċessi, moħqrija, theddid jew offiżi gravi tal-parti l-oħra kontra l-attur, jew kontra xi

wieħed jew ieħor mit-tfal tiegħu, jew minħabba li l-ħajja flimkien ma tkunx għadha possibbli għax iż-żwieġ ikun tkisser irremedjabilment:"

"Artikolu 51 Kap.16

""Il-firda li ssir minħabba xi waħda mir-raġunijiet imsemmijin fl-artikolu 40, tista' jkollha l-effetti msemmijin fl-artikolu 48, meta l-qorti jidhrilha li, taħt iċ-ċirkostanzi tal-każ, għandhom igħoddu, f'kollox jew f'biċċa, id-disposizzjonijiet ta' dak l-artikolu."

"Artikolu 52 Kap.16

""Hu mħolli wkoll f'idejn il-qorti li tiddeċidi, skont iċ-ċirkostanzi, jekk id-disposizzjonijiet tal-artikolu 48 għandhomx igħoddu, f'kollox jew f'biċċa, għar-raġel u għall-mara, jew għal wieħed jew għall-oħra biss, inkella, m'għandhomx igħoddu għal ħadd minnhom, jekk il-jekk il-wieħed u l-oħra jkunu ħtija ta' egħmil li jagħti lok għall-firda."

"Bis-sahha tal-artikoli appena citati il-Qorti qed tiddikjara illi gialadarba qed issib lill-konvenuta hatja ta' eccessi, mohqrija u ingurji gravi fil-konfront tal-attur, li wasslu ghat-tkissir taz-zwieg ta' bejniethom, qed tikkommina fil-konfront taghha is-sanzjonijiet kollha kontemplati fl-Artikolu 48 tal-Kap. 16. Tiddikjara illi l-konvenuta irrendiet ruhha hatja tal-firda b'effett minn Lulju tas-sena 2006 u cioe` s-sena li fiha l-attur irnexxielu jirrintraccja lil ibnu Piers liema avveniment wassal lill-konvenuta tadotta agir sistematiku ta' mohqrija psikologika fil-konfront tal-attur.

"Manteniment

"B'digriet tal-14 ta' Novembru 2007, l-attur gie ordnat sabiex jivversa manteniment *pendente lite* fl-ammont kumplessiv ta' Lm200 fix-xahar, ekwivalenti ghal €465.87, rapprezentanti inkwantu ghal Lm120, ekwivalenti ghal €279.52, bhala manteniment ghall-konvenuta, u inkwantu ghal Lm80, ekwivalenti ghal €186.35, bhala manteniment ghal bintu, li kienet ghadha minuri.

“L-ghoti tal-manteniment *pendente lite* huwa dejjem moghti bhala mizura temporanja u m’ghandu qatt jigi konsidrat bhala xi dritt kwezit ghall-manteniment. Difatti l-Qorti hija moghtija s-setgha li takkorda manteniment *pendente lite* fl-istadju inizjali tal-procedura gudizzjarja meta hafna drabi l-provi rilevanti jkunu ghadhom skarsi. Konsiderazzjonijiet ta’ htija ghat-tkissir taz-zwieg normalment ma jittiehdux in konsiderazzjoni f’dak l-istadju sakemm ma jirrizultawx anke fuq livell ta’ *prima facie* jew sakemm ma jkunux gew ammessi.

“Artikolu 37 tal-Kap. 16:-

““(1) Il-kawżi kollha għal separazzjoni personali għandhom jinġiebu quddiem is-sezzjoni xierqa tal-Qorti Ċivili kif jiġi stabbilit b’regolamenti magħmulin mill-Ministru responsabbli għallġustizzja:

“Iżda qabel jinbdew il-proċedimenti, tista’ ssir talba sabiex jiġi stabbilit l-ammont tas-somma għall-manteniment fil-waqt li l-proċedimenti jkunu pendenti u għall-għoti ta’ digriet li jordna l-ħlas ta’ dik is-somma … … … … … ….”

“Una volta l-konvenuta qed tinstab unikament hatja ghat-tkissir taz-zwieg ta’ bejn il-partijiet, hija qed tigi dikjarata li iddekadiet mid-dritt li tezigi manteniment minghand zewgha b’effett minn Lulju 2006 b’applikazzjoni tal-Artikolu 51 tal-Kap. 16. F’dan is-sens qed tiddipartixxi mill-fehma espressa mill-perit legali li l-attur ghandu jigi kkundannat ikompli jhallas manteniment lill-konvenuta.

“Ghall-finijiet u effetti kollha tal-ligi qed tirrevoka *contrario imperio* d-digriet taghha tal-14 ta’ Novembru 2007.

“Kura, kustodja u access

“Illi fid-dawl tal-fatt illi bint il-partijiet hija llum maggiorenni, m’hemmx lok li jinghata pronunzjament dwar kura, kustodja u manteniment dwar bint il-partijiet.

“Dar Matrimonjali

“Illi l-fond matrimonjali, u cioe` **Casa Parnis, Triq Mons. Alfred Mifsud, Birkirkara** huwa proprjeta` parafernali tal-attur, in kwantu inbena mill-attur qabel iz-zwieg fuq art li kienet giet akkwistata minnu precedentement permezz ta’ kuntratt in atti Nutar Dr Tonio Spiteri datat 1 ta’ Marzu 1979. L-ebda sehem minn dan il-fond ma jappartjeni lill-konvenuta.

“Mobbli.

“Illi minn dokumenti pprezentati mill-attur jirrizulta illi l-maggorparti tal-oggetti mobbli li jinsabu fid-dar matrimonjali gew akkwistati mill-attur qabel iz-zwieg, bl-eccezzjoni tal-ghamara tal-kamra tal-ikel, is-salott, it-television, trolley tal-kewkba, u l-imwejjed, li jirrizulta li nxtraw fiz-zwieg. Illi ma ngabet ebda prova dwar il-valur tal-mobbli li jappartjenu l-komunjoni tal-akkwisti ta’ bejn il-partijiet u ghalhekk din ghandha tinbiegh bis-subbasta u r-rikavat jinqasam f’sehem ugwali bejn il-partijiet.

“Residenza.

“Tenut kont li l-konvenuta qed tinstab unikament responsabbli ghat-tkissir taz-zwieg tal-partijiet u tenut kont ukoll tal-fatt illi d-dar matrimonjali tappartjeni esklussivament lill-attur, il-Qorti qed tordna lill-konvenuta tizgombra mid-dar matrimonjali fi zmien tlett xhur millum.

“Komunjoni tal-Akkwisti

“L-assi appartenenti l-komunjoni tal-akkwisti tal-partijiet huma s-segwenti:-

“(i) Kreditu tal-komunjoni kontra l-attur fir-rigward tal-kostruzzjoni ta’ zewg garaxxijiet u maisonette, li nbnew waqt iz-zwieg fuq art u arja parafernali tal-attur, li jinsabu f’Ganu Street u fi Triq Mons. Alfred Mizzi,

Birkirkara. Ix-xoghlijiet ta' kostruzzjoni gew jammontaw kumplessivament ghal Lm8,810.95, ekwivalenti ghal €20,523.99, u dan skont kejl li ttiehed fiz-zmien meta dawn inbnew, u cioe` fl-1994 u 2002 rispettivament. Ghalhekk il-komunjoni tal-akkwisti ghandha kreditu kontra l-attur fis-somma ta' €20,523.99

"(ii) Il-kirjiet li l-attur irceva *pendente lite* rigward iz-zewg garaxxijiet parafernali tieghu li kienu mikrija €419.29 kull wiehed fis-sena.

"(iii) Kamra antika li tinsab fi Triq Has-Sajjied, B'Kara, li inxtrat mill-partijiet fil-15 ta' Lulju 1999 in forza ta' kuntratt in atti Nutar Dr Tonio Spiteri. Din giet valutata fl-2007 li tiswa €23,293.73.

"(iv) Investimenti fi hdan Calamatta & Cuschieri, li fl-2011 gew stmati li jiswew madwar € 66,682.91 (Dok. Z1).

"(v) Kont bankarju intestat lil Mary Parnis, il-konvenuta, fi hdan HSBC (Bank) Malta p.l.c., li nfetah fis-27 ta' Settembru 2006 u li fil-11 ta' Frar 2008 kien fih bilanc ta' €10,086.40.

"(vi) Kont bankarju intestat lil Mary Parnis, il-konvenuta, fi hdan HSBC (Bank) Malta p.l.c., li nfetah fil-11 ta' Awwissu 2006 u li fil-11 ta' Frar 208 kien fih bilanc ta' Lira Sterlina 1,288.85.

"(vii) Ishma fi hdan Malta International Airport, li 1,500 minnhom huma intestati lill-attur, u 1,500 huma intestati lill-konvenut.

"(viii) Vettura tal-ghamla Toyota bin-numru ta' registrazzjoni BBP 479, irregistrata f'isem l-attur. Din giet irregistrata f'isem l-attur fil-15 ta' Marzu 2005, u z-zewg partijiet jiddikjaraw li nxtrat minn flus provenjenti minn assi ereditarji tad-defunta Anna Saliba, li halliet somma flus a favur tal-attur.

"(ix) Kamra tal-ikel, salott, it-televizjoni, trolley tal-kewba u imwejjed.

"Proprjeta` parafernali tal-attur

"L-art u l-arja li fuqha nbnew il-garaxxijiet u maisonette imsemmija aktar 'il fuq.

"Dar bin-numru 2 u 4, inkluz l-arja fi Sqaq numru 2, fi Triq Has-Sajjied, B'Kara, u dan kif rizultanti minn dikjarazzjoni *causa mortis* datata 9 ta' Awwissu 2004 in atti Nutar Dr Nicholas Briffa.

"Vettura tal-ghamla Land Rover bin-numru ta' registrazzjoni GAL 134.

"Illi dawn il-beni ghandhom jibqghu proprjeta` esklussiva tal-attur.

"Proprjeta` parafernali tal-konvenuta

"Il-konvenuta qed tippretendi li mill-assi tal-komunjoni tippercepixxi s-somma ekwivalenti ghal Lm20,000, ekwivalenti ghal €46,587.47, li tghid li kellha qabel iz-zwieg. Fin-nota ta' osservazzjonijiet taghha tghid li dwar din il-pretenzjoni gabet diversi provi fosthom l-affidavit tal-istess konvenuta, ta' bint il-partijiet, ta' hu l-konvenuta u ta' Carmel Parnis.[1] Tghid li dawn il-flus intefqu ghall-ghamara u l-bqija gew investiti fl-ishma ghand Calamatta ezatt wara z-zwieg tal-partijiet.

"L-ghamara li l-konvenuta qed tirreferi ghaliha tikkonsisti f'zewg kmamar tas-sodda u *spare bedroom* (eskluza l-*main bedroom*), salott b'sufan u zewg pultruni, *cupboard* tal-entrata, *chauffenier* u l-mera ta' fuqha, oggetti tat-tizjin u xi linef.

"Il-Qorti tikkondividi l-opinjoni espressa mill-Perit Legali illi mill-atti ma jirrizultawx provi sufficjenti biex it-tezi tal-konvenuta tigi akkolta. Il-konvenuta tallega li dawn il-flus kienu flus kontanti u li allegatament kienu qed jinzammu gewwa *safe*. Il-konvenuta tallega illi Lm15,000 minnhom intuzaw sabiex inxtraw *shares*, minghajr ma tindika b'aktar precizjoni dawn ix-*shares* x'kienu, filwaqt illi tiddikjara wkoll li mill-kumplament Lm3,000 minhom zammewhom id-dar, u li dawn gew mislufa lil hu l-attur, izda gew ritornati, u li Lm2,000 ohra – li kienu fil-pussess ta' oht l-attrici, Dolores Sammut – intuzaw sabiex inxtraw l-oggetti mobbli hawn fuq imsemmija.

[1] Fol. 827, pagna 15 tan-nota ta' osservazzjonijiet tal-konvenuta.

“**Semper necessitas probandi incumbit ei qui agit.** Fil-fehma tal-Qorti l-konvenuta ma rnexxiliex tilhaq dak il-grad ta’ prova necessarju sabiex tnissel dak il-konvinciment necessarju ghall-akkoljiment tal-pretensjoni taghha.

“Likwidazzjoni.

“Kif rajna hemm kreditu tal-komunjoni tal-akkwisti fis-somma ta’ €20,523.99 kontra l-attur stante li matul iz-zwieg sar bini ta’ garaxxijiet u maisonette, fi Triq Ganu u Mons. Alfred Mizzi, B’kara fuq art proprjeta` esklussiva tal-attur. L-attur ghandu jhallas lill-konvenuta dan l-ammont.

“Il-kera relattiva ghaz-zewg garaxxijiet parafernali tal-attur ghandu jibqa’ jircevihom l-attur filwaqt li l-kirjiet li gew ricevuti fil-passat ghandhom jinzammu fl-intier taghhom mill-attur b’applikazzjoni tas-sanzjoni fuq imsemmija.

“Il-kamra antika fi Triq is-Sajjied, B’Kara, li tappartjeni liz-zewg partijiet ghandha tinbiegh bis-subbasta u r-rikavat jinqasam bejn il-partijiet f’sehem indaqs bejniethom.

“L-investimenti fi hdan Calamatta & Cuschieri ghandhom jinqasmu bejn il-partijiet f’sehem indaqs bejniethom.

“L-ishma fi hdan Malta International Airport intestati liz-zewg partijiet kontendenti separatament ghandhom jibqghu proprjeta` ta’ dik il-parti f’isem min huma intestati.

“Il-konvenuta trodd lura lill-attur nofs il-bilanci li kien hemm fil-kontijiet bankarji intestati lill-istess konvenuta qabel dawn gew zbankati mill-konvenuta u cioe` l-ammont ta’ €5,043.20 u Lira Sterlina 644.43.

“Il-vettura tal-ghamla Toyota bin-numru ta’ registrazzjoni BBP 479 ghandha tigi assenjata lill-attur fi piena u assoluta proprjeta`.

> "Iz-zewg kmamar tas-sodda u *spare bedroom* (eskluza l-*main bedroom*), salott b'sufan u zewg pultruni, *cupboard* tal-entrata, *chauffenier* u l-mera ta' fuqha, oggetti tat-tizjin u l-linef ghandhom jinbieghu bis-subbasta u r-rikavat jinqasam bin-nofs bejn il-partijiet."

Rat ir-rikors tal-appell tal-konvenuta li permezz tieghu talbet li din il-Qorti tirrevoka u tbiddel is-sentenza msemmija billi tilqa' l-aggravji taghha:

Rat ir-risposta tal-attur li permezz tieghu filwaqt li oppona ghat-talbiet tal-appellanti, talab li s-sentenza tigi konfermata.

Rat il-verbal tas-seduta tal-1 ta' Lulju 2014 li permezz tieghu l-kawza thalliet ghas-sentenza wara li l-Avukati trattaw l-appell billi ghamlu riferenza ghall-atti tal-kawza;

Ikkunsidrat:

L-Ewwel Aggravju

L-ewwel u l-aggravju principali huwa appuntu dwar it-tort ghat-tifrik taz-zwieg; il-Qorti tal-Familja ddecidiet li kienet il-konvenuta li wasslet ghat-tifrik taz-

zwieg; fl-appell taghha hija tghid illi dan kellu jigi attribwit lill-appellat li ghandu relazzjoni ma' certa Rita Abela.

Ghandu jinghad mill-ewwel li ghal appuntu dak li huwa apprezzament tal-fatti, din il-Qorti tal-Appell fil-kawza fl-ismijiet **Phyliss Ebejer v. Joseph Aquilina** (10 ta' Jannar 1995) qalet li *"il-Qorti tal-Appell tiddisturba biss id-diskrezzjoni ezercitata mill-Ewwel Qorti f'kazijiet eccezzjonali meta si tratta ta' valutazzjoni ta' fatti."* Imbaghad fil-kawza fl-ismijiet **Joseph Cini v. George Wells** (15 ta' Novembru 2004) l-istess Qorti qalet li *"Huwa principju bazilari segwit minn din il-Qorti ta' revizjoni li fejn si tratta ta' apprezzament u evalwazzjoni ta' provi ta' fatt din il-Qorti qatt ma tiddisturba leggerment apprezzament tal-provi li jkun sar mill-ewwel Qorti sakemm ma jkunx hemm ragunijiet gravi u serji bizzejjed li jissugerixxu mod iehor.".*

Dan l-insenjament huwa segwit f'diversi sentenzi; madankollu *"Din il-Qorti pero` f'kaz tapprezza wkoll li d-dover taghha xorta huwa li tezamina sewwa l-provi mressqa u barra minn hekk, huwa wkoll importanti li l-istess provi u l-konkluzjonijiet ta' kif graw il-fatti in kwistjoni jigu evalwati sewwa u interpretati skond il-ligijiet taghna u l-gurisprudenza l-aktar ricenti u kostanti fil-materja* (**Attard et v. Direttur tas-Sahha,** Qorti tal-Appell, 31 ta' Mejju 2014).

Din il-Qorti kif doveruz, ezaminat l-atti u fliet sewwa l-provi li ingabru mill-perit legali illi eventwalment irredigiet ir-rapport taghha u waslet ghal konkuzjoni illi eventwalment giet kondiviza mill-ewwel Qorti u ghalkemm taqbel li minkejja d-diversi xhieda li ressqet l-appellanti ma hemmx prova konklussiva ta' adulterju da parti tal-attur, il-presenza kostanti tal-imsemmija Rita Abela fil-hajja tieghu ma tistax ma tnissilx dubji ghal din il-Qorti u ma hemmx dubju li l-perplessita` tal-appellanti kienet f'dan l-aspett gustifikata. Anke jekk, kif jinsisti l-appellat, ma hemm xejn hlief hbiberija bejnu u Rita Abela (din il-Qorti ma hijex ta' din il-fehma) , jekk martu – gustament fil-fehma tal-Qorti – kienet qed topponi ghall-presenza kostanti taghha fil-hajja taghhom, kien messu qaghad il-boghod minnha kieku tassew ried isalva z-zwieg tieghu.

Dan huwa ampjament evidenti mill-atti tal-kawza – addirittura din Rita Abela akkumpanjat lill-attur f'okkazzjonijiet li wiehed kien jistenna li jkun akkumpanjat minn martu bhal meta mar Ghawdex jitlob l-ghajnuna tal-Isqof tal-post biex jiehu parir dwar l-annullament Ekklezjastiku tal-ewwel zwieg tieghu u f'okkazzjonijiet ohra fejn kien qed ifittex lill-ibnu. Forsi t-tort li ghandha l-appellanti f'dan ir-rigward huwa li fil-bidu qisu akkwijexxiet ghal din il-hbiberija. Madankollu, l-fatt li x-xhieda prodotti minnha li raw lill-attur mal-imsemmija Rita Abela f'postijiet dizabitati jindikaw aktar minn hbiberija. L-incident fejn hu l-appellanti Joe Zarb ra lill-appellat fil-presenza taghha (Rita Abela) fl-ghalqa tieghu wahedhom ukoll hija indikattiva tal-hsieb tal-Qorti. Ragel u mara li ma ghandhom xejn x'jahbu ma jmorrux go ghalqa wahedhom.

Dan ma jfissirx li l-attur appellat huwa responsabbli wahdu ghat-tifrik taz-zwieg u din il-Qorti taqbel pjenamemt mal-kumplament tas-sentenza u r-ragunijiet imsemmija mill-ewwel Qorti rigward in-nuqqasijiet tal-appellata. Izzid biss li t-tort ghat-tifrik taz-zwieg, fil-fehma taghha kellu u ghandu jkun maqsum bejn il-partijiet fl-istess responsabbilta` ghaliex anke jekk l-attur ma kienx responsabbli ghal adulterji, l-attegjament tieghu fir-rigward tal-hbiberija tieghu ma' Rita Abela, certament jikkostitwixxi ingurji gravi u allura huwa wkoll responsabbli wkoll ghat-tifrik taz-zwieg. Madankollu anke l-appellanti ghandha t-tortijiet taghha u dan huwa evidenti mis-sentenza appellata u l-Qorti mhijiex se tiddilunga fuq dan l-aspett a skans ta' ripetizzjoni.

Kwindi f'dan ir-rigward il-Qorti filwaqt li ghal kumplament ma jidhrilhiex li ghandha tiddisturba l-apprezzament li ghamlet l-ewwel Qorti, izzid tghid li hija tal-fehma li z-zewg partijiet kienu jahtu t-tnejn ghat-tifrik taz-zwieg u spiccaw jghixu f'*'sistema costante di vessazione e di disprezzo, di oltraggio e di umiliazioni che rendono almeno inopportabile l' abitazione e la vita comune'* **(Caterina Agius v. Benedict Agius –** Prim'Awla 13 ta' Gunju 1967).

It-Tieni Aggravju

Dan l-aggravju huwa dwar is-somma ta’ sitta u erbghin elf, hames mija, sebgha u tmenin Euro (€46,587) (ghoxrin elf Lira Maltin Lm20,000) li l-appellanti qed tallega li ghandha tiehu lura bhala rifuzjoni ta’ somma flus parafernali li kellha qabel iz-zwieg. L-ewwel Qorti anke hawn accettat il-verzjoni tal-attur. F’dan l-aspett, trattandosi ta’ kwistjoni ta’ kredibilita` tal-provi mressqa l-Qorti se timxi principalment skont il-principju assodat fil-gurisprudenza nostrana gia` msemmi li l-Qorti tal-Appell ma tiddisturbax l-apprezzament tal-provi li tkun ghamlet l-ewwel Qorti hlief f’kazi u cirkostanzi eccezzjonali li certament ma jirrizultawx f’dan ir-rigward.

Madankollu ghalkemm il-Qorti taqbel li dwar din l-allegazzjoni l-appellanti kienet inkonsistenti ghall-ahhar fil-verzjonijiet li tat lill-Qorti – semmiet diversi cifri minn hmistax-il elf Lira Maltin (Lm15,000) sa wiehed u ghoxrin elf Lira Maltin (Lm21,000), huwa assodat li qabel iz-zwieg missierha kien taha s-somma ta’ tlett elef Lira Maltin (Lm3,000) u din jidher li kienet somma li kien ghaddilha bhala ‘dota’. Ghalhekk il-Qorti se tilqa’ parzjalment dan l-aggravju u ser tordna li l-appellat ihallasha din is-somma - illum ammontanti ghal sitt elef, disa’ mija u disghin Euro (€6,990). Mill-bqija apparti l-inkonsistenza tal-konvenuta appellanta dwar dan il-punt, il-Qorti ma tarax kif persuna li qatt ma kienet impjegata bhalma hija l-appellanti seta’ jkollha s-somma msemmija u li qed tippretendi li hadet maghha fiz-zwieg.

It-Tielet Aggravju

L-appellanti ilmentat ukoll li ma kellhiex tigi addossata bi htija ghat-tifrik taz-zwieg u allura kellha tigi akkordata manteniment mill-Qorti.

Naturalment ladarbda din il-Qorti se tvarja s-sentenza fir-rigward tar-responsabilta` ghat-tifrik taz-zwieg se jkollha allura tirrevedi jekk hemmx lok li l-konvenuta ghandhiex tircievi manteniment minghand zewgha.

Kif qalet din il-Qorti fil-kawza fl-ismijiet **Catherine Mifsud v. Louis Mifsud** (deciza fil-25 ta' Ottubru 2013) *"Il-manteniment ma huwiex xi dritt sagrosant ta' min jissepara izda jigi ordnat il-hlas tieghu meta* ***hemm il-bzonn*** *(L-Artikolu 20.1 tal-Kodici Civili jghid li l-manteniment ikun dovut skont* ***il-bzonn*** *ta' min qed jitolbu).*

Il-manteniment huwa wiehed mid-drittijiet li jintilef jekk il-parti li jkollha dritt ghalih tkun hatja ta' adulterju jew abbandun tad dar; infatti l-Artikolu 51 jigi wara l-Artikolu 48 li jghid hekk;

> **"48.** (*1) Il-parti, ir-raġel jew il-mara, illi tkun il-ħtija tal-firda għal waħda mir-raġunijiet imsemmijin fl-artikoli 38 u 41 titlef –*
>
> *"(a) il-jeddijiet imsemmijin fl-artikoli 631, 633, 825, 826 u 827;*

"(b) dak kollu li tkun kisbet mill-parti l-oħra b'donazzjoni bi ħsieb taż-żwieġ, jew waqt iż-żwieġ, jew taħt titolu ieħor gratuwitu;

"(c) kull jedd ta' parti miż-żwieġ għan-nofs tal-akkwisti illi jkunu saru l-aktar bil-ħidma tal-parti l-oħra wara data stabbilita mill-qorti bħala d-data meta l-parti għandha tkun kunsidrata li minnha tkun ħatja tal-firda. Għall-finijiet ta' dan il-paragrafu biex jiġi determinat jekk akkwist ikunx sar l-aktar bil-ħidma ta' waħda millpartijiet fiż-żwieġ, għandhom jitqiesu l-kontributi b'kull mod taż-żewġ partijiet skont l-artikolu 3;

"(d) il-jedd li iġġiegħel lill-parti l-oħra, f'kull każ, li tagħtiha l-manteniment bis-saħħa tal-obbligu li jitnissel miż-żwieġ.

L-Artiklu 51 imbaghad jaghti lill-Qorti d-diskrezzjoni li tapplika dan l-artikolu f'kaz li s-separazzjoni tinghata minhabba raguni msemmija fl-Artikolu 40 (eccessi, theddid, sevizzi u ingurji gravi). L-Artikoli 38 u 41 imsemmija f'dan l-Artikolu 48 kif gia` ntqal, isemmu adulterju u abbandun rispettivament. L-Artikolu 40 imbaghad kif inghad jirreferi ghal addebiti l-ohra gia` msemmija li jwasslu ghas-separazzjoni.

Il-Qorti ma taqbilx mal-konkluzjoni tal-ewwel Qorti illi l-appellanti kellha titlef id-dritt taghha ghall-manteniment awtomatikament *una volta* gie stabbilit li hija kellha tiehu t-tort kollu ghaliex, kif jidher minn dawn l-artikoli, dan japplika biss fil-kazijiet ta' adulterju u abbandun u l-appellanti ma kienet responsabbli ghal ebda wiehed minn dawn l-addebiti. Fic-cirkostanzi ta' dan il-kaz imbaghad

fejn il-Qorti se taghti liz-zewg partijiet l-istess tort, dan ir-ragunament aktar iwassal lil din il-Qorti li tiddeciedi li tilqa' l-aggravju.

Jirrizulta infatti mill-atti li l-appellanti qatt ma kellha impjieg u peress li kif se jidher aktar 'il quddiem, id-dar matrimonjali hija tal-appellat, hija se jkollha bzonnijiet akbar ghaliex se jkollha ssib fejn tirrisjedi, u allura l-bzonn taghha li tircievi l-manteniment huwa manifest. Infatti l-ewwel Qorti '*pendente lite'* kienet assenjatilha manteniment mensili ta' mitejn u disgha u erbghin Euro (€249) fix-xahar u din il-Qorti ma tarax ghaliex ghandha tiddipartixxi minn din is-somma billi ma jirrizultax tibdil fic-cirkostanzi tal-partijiet. Naturalment dan il-hlas ikun dovut '*rebus sic standibus'*.

Ir-Raba' Aggravju

L-appellanti f'dan l-aggravju qed tappella mill-parti tas-sentenza rigwardanti l-proprjeta` parafernali taghha.

Kif il-Qorti rrimarkat diga`, billi din il-lanjanza tirrigwardja kwistjoni ta' kredibilta`, l-ewwel Qorti dehrilha li ma kellhiex tilqa' l-allegazzjoni tal-konvenuta u ma hemmx lok li l-Qorti tal-Appell tiddisturba dik il-konkluzjoni. Il-Qorti taqbel ukoll ma' dak kontenut fir-risposta tal-appellat f'dan ir-rigward li l-

appellanti kkontradiciet ruhha f'dan ir-rigward fid-depozizzjonijiet taghha u anke f'dan l-aspett issibha difficli taccetta li mara li ma kienet tahdem qatt setghet gabet xi kwantita` konsistenti ta' oggetti parafernali.

Fir-rigward tal-oggetti tad-deheb imbaghad l-istess bint il-partijiet, li huwa car li 'zammet' ma' ommha waqt dawn il-proceduri kkonfermat li dawn qeghdin ghand ommha meta xehdet f'Ottubru tal-2011.

Il-Hames Aggravju

Dan l-aggravju jirrigwardja l-qsim tal-komunjoni. Principalment l-appellanti tilmenta mill-fatt li hija ma giet assenjata xejn mill-kirjiet li jippercepixxi l-attur, li ma gietx assenjata l-kamra msemmija fir-rapport tal-perit legali, dwar il-flus li giet ordnata tirrifondi lill-attur u dwar ix-*shares* ma' Calamatta Stockbrokers li l-Qorti ordnat li jinqasmu – hija tallega li dawn gew principalment minn flus li gabet hi fiz-zwieg.

Il-Qorti se tilqa' biss l-aggravju dwar il-kamra ghaliex is-suggeriment tal-perit legali kien li tigi assenjata l-ghalqa biex ikun hemm kumpens ghal nofs l-ispejjez li nhargu mill-komunjoni ghall-bini tal-garaxxijiet peress li dawn inbnew fuq art parafernali tal-attur fiz-zmien li l-partijiet kienu gia` zzewgu. Din il-Qorti

jidrilha li ma jkunx gust li l-appellanti ma tiehu xejn minn dawn l-ispejjez u l-valur tal-kamra jidher mill-istimi (cirka tlieta u ghoxrin elf Euro €23,000) li jaghmel tajjeb piu` o meno ghal dan.

Dwar il-kirjiet, l-appellanti ma tistax tippretendi hlas ladarba dawn huma proprjeta` parafernali tal-attur filwaqt li dwar ix-*shares* ma’ Calamatta l-appellanti waqghet fl-istess kontradizzjonijiet gia` msemmija f’cirkostanzi ohra. Fir-rigward tal-flus li giet ordnata trodd lura, din il-Qorti taqbel mal-ewwel Qorti. L-agir tal-appellanti f’dan ir-rigward huwa sintomatiku ta’ partijiet f’kawzi bhal dawn u cioe` li jahtfu kemm jistghu fl-istadju bikri tal-proceduri. Anke jekk tathom lill-bintha, kif qed tghid hi, l-appellanti ma kellha ebda dritt li taghmel dan u ghandha tirrifondi nofshom lill-attur.

Is-Sitt Aggravju

Il-Qorti tista’ facilment tiddisponi minn dan l-aggravju. L-appellanti tilmenta mill-fatt li l-ewwel Qorti ordnat li tigi zgumbrata mill-fond matrimonjali. Qed tilmenta li mhux ser ikollha fejn toqghod u addirittura titlob li d-dar tinqasam biex jibqa jkollha fejn toqghod.

Dan l-ahhar suggeriment huwa assurd ghaliex il-Qorti ma tistax tordna l-qsim tad-dar li hija proprjeta` parafernali tal-attur appellat. Din il-Qorti filwaqt li

tissimpatizza mal-appellanti, m'ghandhiex triq ohra hlief tikkonferma d-decizjoni tal-ewwel Qorti f'dan ir-rigward ghaliex l-appellat huwa biss obbligat li jmantni lill-appellanti u ladarba ma jezistux l-estremi biex il-Qorti tassenja d-dritt tal-abitazzjoni lill-appellanti skont l-Artikolu 55A allura ma hemmx lok ghal aktar deliberazzjoni fir-rigward.

Is-Seba' Aggravju

Dan l-aggravju jirrigwardja l-ispejjez; naturalment l-appellanti qed titlob li l-ispejjez jigu addossati lill-appellat.

Ladarba din il-Qorti ser taghti lill-partijiet l-istess grad ta' tort ghat-tifrik taz-zwieg, hija se taqsam ukoll l-ispejjez skont l-Artikolu 223 tal-Kodici tal-Procedura.

Decizjoni

Ghal dawn il-motivi l-Qorti tiddeciedi l-appell tal-appellanta billi tilqghu biss billi thassar il-parti tas-sentenza appellata fejn it-tort ghas-separazzjoni inghata lill-appellanti u minflok tiddeciedi li l-partijiet huma ugwalment responsabbli ghat-tifrik taz-zwieg; tordna lill-attur appellat ihallas lill-appellanti s-somma ta' sitt elef, disa' mija u disghin Euro (€6,990) ghal darba wahda

ghar-raguni msemmija aktar qabel; u li l-appellat ihallas manteniment lill-appellanti fis-somma ta’ mitejn u disgha u erbghin Euro (€249) fix-xahar; u ghar-ragunijiet gia` premessi, tassenja lill-attrici l-kamra antika fi Triq is-Sajjied Birkirkara akkwistata fil-15 ta’ Lulju 1989 u ghal dan il-ghan tinnomina lin-Nutar Sylvana Borg Caruana biex tippublika l-att relattiv u l-Avukat Dottor Abigail Critien bhala kuratur ghall-eventwali kontumacji – il-kuntratt relattiv isir fl-edificcju tal-Qorti u f’data li tigi ffissata mill-Qorti fuq talba ta’ xi hadd mill-partijiet jew min-Nutar nominand; mill-bqija tikkonferma s-sentenza appellata kif deciza mill-Qorti Civili (Sezzjoni Familja).

L-ispejjez kollha tal-ewwel u t-tieni grad jinqasmu bejn il-partijiet indaqs bejniethom.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------